

Projekt

z dnia 4 grudnia 2018 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W CZERWIEŃSKU**

z dnia 2018 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019 – 2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2018r., poz. 994 ze zm.¹⁾), art. 4¹ ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz. U. z 2018 r., poz. 2137) oraz art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390), **uchwała się, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019 – 2023, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Czerwieńska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2019 roku.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Czerwieńsku

Krzysztof Smorąg

¹⁾ 1) Zmiana tekstu jednolitego ustawy została ogłoszona w : Dz.U. z 2018r. poz.1000,1349,1432

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Czerwieńsku
z dnia 2018 r.

**Gminny Program
Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie
oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2019 – 2023**

1. Wprowadzenie

Przemoc w rodzinie ma charakter interdyscyplinarny, gdyż leży w kręgu zainteresowań wielu dziedzin nauki oraz wielu zawodów takich jak: psychologzy, pracownicy socjalni, policjanci, pedagodzy, służba zdrowia, sądownictwo, terapeuci i inni. Wielość kręgów zainteresowań ma wpływ na różnorodność definicji przemocy, a także dużą ilość metod rozwiązywania problemu przemocy oraz działań profilaktycznych.

Najważniejszym aktem prawnym regulującym przeciwdziałanie przemocy oraz jej profilaktykę jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. To w w/w ustawie zapisano obowiązek przyjęcia przez Gminę „Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.” Do tej pory w Gminie Czerwieńsk obowiązywał program przyjęty w 2012 r., a obowiązujący do 2018 r.

Nowe regulacje prawne nałożyły na gminę i podmioty związane z pracą z osobami doznającymi przemocy nowego interdyscyplinarnego podejścia do problemu, regulacje stworzyły ramy współpracy pomiędzy instytucjami i to w oparciu o ten model będzie oparty Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2023.

2. Podstawy prawne Programu

Zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie na lata 2019 – 2023 realizowane będą w oparciu o podstawowe akty prawne normujące problematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tj.:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997r., Nr 78, poz. 483 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r., poz. 1769 ze zm.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r., poz. 487 ze zm.);
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2017 r., poz. 682 ze zm.);
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2017 r., poz. 2067 ze zm.);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2017 r., poz. 2204 ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 ze zm.);

- Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury, „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r., Nr 209, poz. 1245).

3. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, niszczącym psychikę. Przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, poprzez przemoc psychiczną i seksualną, aż po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Przemoc domowa:

- jest intencjonalna – jest zamierzonym działaniem człowieka, mającym na celu kontrolę nad ofiarą;
- cechuje ją nierównowaga sił – jedna ze stron (silniejsza) ma przewagę nad drugą (słabszą);
- narusza prawa i dobra osobiste – osoba stosująca przemoc wykorzystuje przewagę siły i narusza podstawowe prawa osoby doświadczającej przemocy;
- powoduje cierpienie i ból – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie osoby doświadczającej przemocy na poważne szkody, osłabiając jej zdolność do samoobrony.

Rodzaje przemocy

- 1) **Przemoc fizyczna** – naruszenie nietykalności fizycznej. Jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie życia.
- 2) **Przemoc psychiczna** – naruszenie godności osobistej. Jej celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
- 3) **Przemoc seksualna** – naruszenie intymności. Zachowanie zmuszające ofiarę do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowania aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania o jej zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić.
- 4) **Przemoc ekonomiczna** – naruszenie własności. To każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
- 5) **Zaniedbanie** – naruszenie obowiązku opieki ze strony bliskich osób zależnych. To ciągłe

niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Cykl przemocy

1) **Faza narastania napięcia** – charakteryzuje się pojawianiem coraz większej liczby sytuacji konfliktowych oraz wyczuwalnym wzrostem napięcia. Każdy szczegół jest pretekstem do wszczęcia awantury.

2) **Faza ostrej przemocy** – napięcie znajduje upust i dochodzi do eksplozji zachowań agresywnych. Sprawca staje się nieprzewidywalny, często wpada w szał, może dokonać strasznych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych.

3) **Faza miodowego miesiąca** – czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, zaczyna okazywać skruchę, ciepło i miłość, pozwalając ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej.

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym i ma tragiczne konsekwencje.

Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała, ale także do poważnych problemów w sferze emocjonalnej.

Przemoc to poważny problem społeczny. Jej destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju wszystkim członkom rodziny, szczególnie dzieciom. Niesie za sobą ryzyko dziedziczenia zachowań przemocy lub stawania się w przyszłości osobą krzywdzoną. Rodziny z problemem przemocy stają się niewydolne w zakresie pełnionych przez nie podstawowych funkcji, izolują się społecznie, szczególnie w sytuacji, gdy nie mają wsparcia ze strony bliskich, przyjaciół oraz brak im wiedzy na temat form pomocy i instytucji, które świadczą pomoc i wsparcie. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w Programie, mających na celu jej zwalczanie i zapobieganie.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 kodeksu karnego.

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 1a. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 8 lat.

§ 2. Jeżeli czyn określony w §1 lub 1a połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1-2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat.

4. Adresaci Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019 – 2023 skierowany jest do mieszkańców gminy Czerwieńsk, w szczególności do tych, którzy są uwikłani w przemoc, tj. do:

- osób doświadczających przemocy w rodzinie;
- osób, które stosują przemoc w rodzinie;
- świadków przemocy w rodzinie;
- osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

5. Realizatorzy Programu

1. Zespół Interdyscyplinarny.
2. Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwieńsku.
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
4. Policja.
5. Sąd.
6. Placówki oświatowe.
7. Przedstawiciele służby zdrowia (lekarze, pielęgniarki).

Wskaźniki:

- Liczba spraw przekazanych do Zespołu Interdyscyplinarnego;
- Liczba podejmowanych działań przez Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Liczba spraw zgłoszonych do Gminnej Komisji Rozwiązywanie Problemów Alkoholowych;
- Liczba interwencji domowych Policji;
- Liczba spraw sądowych;
- Liczba spraw zgłoszonych przez szkoły;
- Liczba spraw zgłoszonych przez zakłady opieki zdrowotnej.

6. Zadania służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w

rodzinie, w tym opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Kolejne obowiązki przypisane gminie przez ustawodawcę, to:

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zatem niniejszy dokument stanowi wypełnienie jednego ze wskazań ustawy i prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej. Jednocześnie, Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji wcześniejszego dokumentu obejmującego lata 2013 – 2018. Istotnym elementem Programu jest dalsze wprowadzanie w życie działań mających na celu zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz upowszechnianie informacji o możliwościach i formach uzyskania wsparcia.

6.1. Pomoc społeczna

Na terenie Gminy Czerwieńsk działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizujący zadania ustawy o pomocy społecznej, pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz innych ustaw związanych z pomocą społeczną. W Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudnieni są pracownicy socjalni – zachowane są wymogi ustawy o pomocy społecznej dotyczące wymogów zatrudniania pracowników socjalnych. Ośrodek Pomocy Społecznej udziela wsparcia mieszkańcom w formie finansowej, rzeczowej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zgodnie z wymogami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie organizuje obsługę organizacyjno prawną zespołowi interdyscyplinarnemu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zgodnie z wymaganiami ustawy o pieczy zastępczej zatrudnia asystenta rodziny, który realizuje zadania zawarte w ustawie.

6.2. Policja

Gmina Czerwieńsk objęta jest obszarem działania II Komisariatu Policji w Zielonej Górze i Komisariatu Policji w Sulechowie. Teren Gminy obejmują pracą dzielnicowi, którzy dyżurują w II Komisariacie Policji w Zielonej Górze i Komisariacie w Sulechowie. Dzielnicowi z racji ustawy „o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” prowadzą procedurę „Niebieska Karta” mają prawo ją zakładać w rodzinie oraz działają w grupach roboczych. Do podstawowych zadań policji należy m.in.:

- 1) ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
- 2) inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi.
- 3) wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

2. Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem:

- 1) interwencja,
- 2) sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),
- 3) zatrzymanie sprawcy przemocy domowej stwarzającego w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia
- 4) wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
- 5) zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
- 6) podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,
- 7) udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.

6.3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) powołana przez Burmistrza, działająca na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Komisję tworzy zespół ludzi, których zadaniem jest realizacja zadań tejże ustawy, a także ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Podstawowym zadaniem komisji jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, a w szczególności zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla takich osób.

Komisja posiada przewodniczącego i sekretarza, którzy kierują obradami komisji.

Szczegółowy zakres zadań oraz funkcjonowanie komisji reguluje ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Do zadań Komisji należy:

- udzielanie osobom uzależnionym i członkom ich rodzin pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania

problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy,

- podejmowanie działań na rzecz ograniczenia dostępności alkoholu,
- współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi w rozwiązywaniu problemów uzależnień i przemocy w rodzinie.

7. Założenia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r., o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych gminy w tym zakresie należy w szczególności:

tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizacja programu ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

8. Cele Programu.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Czerwieńsk ma za zadanie:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- zmniejszenie negatywnych skutków występowania przemocy w życiu społecznym i rodzinnym,
- usprawniania współdziałania służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy,
- podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej,
- poprawa sytuacji zakresie ochrony osób i rodzin dotkniętych przemocą,
- zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy.

Głównym celem programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc w rodzinie oraz tworzenie warunków zapewniających rodzinie i jej członkom bezpieczeństwo, prawo do zachowania i poszanowania godności i dóbr osobistych oraz rozwój i funkcjonowanie w rodzinie wolnej od przemocy i agresji domowej.

Program opierać się będzie w głównej mierze na profilaktycznym przeciwdziałaniu, poprzez monitorowanie środowisk w bieżącej pracy socjalnej, wczesnym rozpoznaniu zagrożeń,

zdiagnozowaniu przyczyn i ustaleniu planu zaradczego. Istotną rolą podejmowanych w Programie działań, będą szeroko prowadzone kampanie informacyjne, programy edukacyjne, poradnictwo i doradztwo. Program zakłada także doskonalenie, poprzez szkolenia, kadr, przygotowanych do skutecznego zapobiegania i interwencji w razie kryzysu.

W sytuacjach wymagających interwencji kryzysowej koordynacją działań zajmować się będzie Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w którym przedstawiciele podmiotów realizujących Program, zdiagnozują sytuację rodziny wymagającej pomocy, ustalą plan działań i wyznaczą jego wykonawców.

Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

- poparcie działań i dobra współpraca z samorządem gminnym,
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych, dobra współpraca instytucji i organizacji na terenie gminy,
- silne więzi rodzinne,
- chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

Zagrożenia w realizacji Programu:

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych,
- niewystarczająca współpraca rodziny w zakresie poprawy w rodzinie dotkniętej przemocą,
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- ubóstwo.

9. Monitorowanie i sprawozdawczość

Zakłada się, że w oparciu o wskaźniki monitoring realizacji Programu prowadzi będą wszystkie służby, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz podmioty i organizacje, którym takie zadania zlecono do realizacji na podstawie stosownych umów. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdanie z realizacji Programu podmioty składać będą do dnia 31 marca każdego roku do Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwieńsku, który zbiorcze zestawienie zgromadzonych danych w postaci Sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Czerwieńsk za rok miniony przedłoży Radzie Miejskiej

w Czerwieńsku do dnia 30 kwietnia każdego roku.

10. Źródła finansowania.

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Czerwieńsk są:

1. Środki własne gminy:
 - a) zaplanowane na dany rok budżetowy w Ośrodku Pomocy Społecznej w Czerwieńsku na realizację działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - b) pochodzące z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
2. Środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji zadań programu.
3. Dotacje z budżetu Państwa.
4. Fundusze zewnętrzne, m. in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, darczyńcy.

UZASADNIENIE

Zgodnie z treścią art. 6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz.1390)do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu Przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej.

Na podstawie uchwały nr 0007.262.2018 ze zm. Rady Miejskiej w Czerwieńsku z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie określania zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Czerwieńsk Burmistrz Czerwieńska zaprosił organizacje do udziału w konsultacjach. Konsultacje przeprowadzono w dniach od 28.11.2018 r. do 12.12.2018 r.

Opracowała: Lidia Róg